

Svenska kyrkan
75170 Uppsala

Yttrande

Datum 2021-09-06

Dnr RAÄ-2021-1569

Ert datum 2021-06-23

Er beteckning KAE 2021-0005

Avdelning Kulturmiljöavdelningen

Enhet Enheten för
kulturmiljöintegrering

Kyrkoantikvarisk ersättning 2022

Yttrande över fördelning till nationella projekt ramår 2022.

Sammanfattning

Riksantikvarieämbetet avstyrker att medel ges för projekten *Kvalitetssäkring av konservatorsarbeten inom Svenska kyrkan (förstudie)* samt *Mötesplats för Kulturarv- Lärande- Besöksnäring*. Myndigheten tillstyrker att medel ges till projektet *Våra heliga rum, Historia, nutid, framtid*. Riksantikvarieämbetet avstår från att kommentera projekten *Materialteknisk undersökning av medeltida muralmålningar (förstudie)* samt *Vetenskaplig konferens om de medeltida kyrktaken i Sverige med utblickar mot Europa (kunskapsprojekt)*. I övrigt delar myndigheten Kyrkokansliets bedömning avseende fördelningen.

Ärendet

Svenska kyrkan har begärt Riksantikvarieämbetets yttrande över fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) till nationella projekt för 2022. Projekten följer inomkyrkligt *Nationellt program för kunskapsutveckling inom det kyrkliga kulturarvet version 1:1*.

Remissen utgörs av Kyrkokansliet förslag till fördelning till nationella projekt. Riksantikvarieämbetet har efter begäran fått in ytterligare underlag kring specifika projekt.

Riksantikvarieämbetet

Storgatan 41

Box 5405

114 84 Stockholm

Tel 08-5191 8000

E-post registrator@raa.se

Hemsida www.raa.se

Org.nr 202100-1090

Plusgiro 599 94-4

Bankgiro 5052-3620

Synpunkter

Riksantikvarieämbetet delar till viss del Kyrkokansliets bedömning, men gör alternativa bedömningar vad gäller bifall och avslag i tre av fallen, samt avstår att yttra sig i två.

Totalt rör det sig om sju ansökningar. Fyra av dessa, har sökts externt medan tre ansökningar har initierats internt av enheten för kulturarvsstöd på Svenska kyrkans nationella nivå. Samtliga sju projekt redovisas i tur och ordning och

Riksantikvarieämbetet kommenterar fem av dem. I övriga två fall är myndigheten medsökande och väljer därför att avstå från kommentarer.

Projekt

Materialteknisk undersökning av medeltida muralmålningar (förstudie)

Sökande: Konservator Misa Asp AB, Kulturarvslaboratoriet Riksantikvarieämbetet, Camera Picta Konservering, Upplandsmuseet.

Bedömning

Riksantikvarieämbetet är medsökande och avstår därför från att kommentera ansökan.

Dendrokronologi i Västergötlands kyrkor – digitalisering och forskning på de kyrkliga kulturarven (kunskapsprojekt)

Sökande: Geologiska institutionen vid Lunds universitet samt Västergötlands museum.

Bedömning

Riksantikvarieämbetet tillstyrker ansökan och bedömer det vara ett av de högst prioriterade projekten.

Resultatet kommer att vara användbart för forskning, som planeringsunderlag inför projektering av restaureringsåtgärder samt som intresseväckare och kunskapsunderlag för skriftställare och en bredare allmänhet. Det bidrar på så sätt till såväl vård som tillgängliggörande av det kyrkliga kulturarvet. Att databasen är allmänt tillgänglig och länkbar för många olika sammanhang, exempelvis på Riksantikvarieämbetets hemsida, är en förutsättning för projektets framgång.

Kvalitetssäkring av konservatorsarbeten inom Svenska kyrkan (förstudie)

Sökande: Nordiska konservatorsförbundet i Sverige (NFK-S, Göteborgs universitet, Institutionen för kulturvård samt Kyrkans fastighetssamverkan, Stockholm (KFS))

Bedömning

Riksantikvarieämbetet avstyrker ansökan på grund av bristfälliga underlag. Frågeställningen är dock angelägen och myndigheten ser gärna att sökanden inkommer med en förnyad ansökan nästa år. Den bör kompletteras med förtydliganden kring kulturmiljöperspektivet, tillsynsmyndighetens roll och implementeringen av de råd och riktlinjer som tas fram. Vidare kan konstateras att utgångspunkterna är svagt redovisade där bland annat länsstyrelser och förvaltare utpekats som okunniga utan stöd för påståendet. För att projektet ska bedömas som relevant bör utvärdering och kvalitetssäkring primärt utgå från vidmakthållandet av kulturhistoriska värden snarare än förvaltningsekonomi.

Digitalt tillgängliggörande av Kyrkans föremål. Beskrivande lexikon (internt kunskapsprojekt)

Sökande: Svenska kyrkans nationella nivå – enheten för kulturarvsstöd, Göteborgs universitet - institutionen för kulturvård

Bedömning

Riksantikvarieämbetet tillstyrker ansökan under förutsättning att produkten tas fram på ett sådant sätt att största möjlighet till framtida länkning finns, exempelvis till Riksantikvarieämbetets söktjänster.

Vetenskaplig konferens om de medeltida kyrktaken i Sverige med utblickar mot Europa (kunskapsprojekt)

Sökande: Svenska kyrkans nationella nivå – enheten för kulturarvsstöd, Kungliga Vitterhetsakademien samt Riksantikvarieämbetet genom kommittén för forskning om kyrkor

Bedömning

Riksantikvarieämbetet är medsökande och avstår därför från att kommentera ansökan.

Mötesplats kulturarv – lärande – besöksnäring (förstudie)

Sökande: Uppsala domkyrkoförsamling, Svenska kyrkans nationella nivå.

Bedömning

Riksantikvarieämbetet avstyrker ansökan. Projektets koppling till syftet med den kyrkoantikvariska ersättningen är svag. Detsamma gäller kopplingen mellan projektets syfte och förväntat resultat. Beskrivningen av hur projektet bidrar till att bevara, använda och utveckla det kyrkliga kulturarvet är bristfällig. Projektets teori och metod är därtill vag. Det utgår från förhållanden hos en församling och beskriver en lokal situation. Därför är det tveksamt om resultaten skulle vara relevanta som underlag i en senare bred huvudstudie. Under rubriken Förväntade resultat och effekter framhålls "bättre tillvaratagande av sitt varumärke" vilket är en inomkyrklig angelägenhet. Även om de sökande har vägt in att projektet till större del ska vara egenfinansierat och därför kan rymma inomkyrkliga frågor, bedömer Riksantikvarieämbetet att det inte är berättigat medel från den kyrkoantikvariska ersättningen.

Våra heliga rum, Historia, nutid, framtid

Sökande: Institutionen för musik och bild, Linnéuniversitetet, Växjö stift, Sockenkyrkonätverket

Bedömning

Riksantikvarieämbetet tillstyrker ansökan. Myndigheten delar Kyrkokansliets bedömning att projektet har en angelägen ansats och anser även att dess metodologiska angreppssätt är intressant. Ansatsen att gripa sig an kyrkorumen fristående i förhållande till inomkyrkliga perspektiv utifrån ett hermeneutiskt, fenomenologiskt och antropologiskt perspektiv är intressant. Tillämpningen av ANT:s (Actor Network Theory) empiriskt deskriptiva förhållningssätt kan leda till ett värdefullt komplement i förståelsen av kyrkomiljöernas funktion och betydelse för en bredare allmänhet. Genom tillämpning av ANT kopplar projektet till det fysiska kulturarvet där kyrkobyggnader, de landskapsrum dessa konstituerar liksom andra

materiella aspekter på kulturarvet kan bli aktörer bland andra där de tillsammans skapar sociala drivkrafter. De materiella aspekterna av det kyrkliga kulturarvet bör dock vara representerade bland aktörerna i ANT-studien för att projektet ska beviljas medel.

Detta beslut har fattats av överantikvarien Knut Weibull efter föredragning av antikvarien Hugo Larsson. Även avdelningschefen Marja-Leena Pilvesmaa och enhetschefen Rikard Sohlenius har varit med om den slutliga handläggningen. Signeringen har skett digitalt.

Knut Weibull

Hugo Larsson

Kopia till: Kulturdepartementet